

Možnosti využití ayahuasca v léčbě závislostí z psychoterapeutického pohledu (předběžné výsledky)

Bc. Rita Kočárová, PhDr. Roman Hytych, Ph.D.

Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita, Brno; Centrum Takiwasi, Tarapoto, Peru

„Ayahuasca je jako dálnice vedoucí ke světlu“ (respondent č. 2)

ÚVOD, ZÁMĚR

Jakým způsobem ayahuasca terapeuticky spolupůsobí při léčbě závislostí?

Centrum Takiwasi pro rehabilitaci drogově závislých ve městě Tarapoto v Peru je unikátní v tom, že se zde využívá kombinace západní psychoterapie s tradiční amazonskou medicínou, kde má střejší postavení halucinogenní nápoj ayahuasca. Pacienti zde žijí v komunitním uspořádání, což tvoří třetí pilíř léčby.

Ayahuasca je nápoj, který svému konzumentovi zprostředkovává změněné stavy vědomí a prostřednictvím působení na několika úrovních - biologické, psychické, sociální a spirituální - pokrývá i různé dimenze závislosti. Studie se soustředila na možnosti rituálního užívání ayahuascy v psychoterapeutickém kontextu při léčbě závislostí.

Cílem výzkumu bylo zjistit, jakým způsobem ayahuasca terapeuticky spolupůsobí se souběžnou psychoterapií, konkrétně identifikovat terapeuticky účinné faktory při sezení s ayahuascou.

METODA

- Studie měla **kvalitativní design**. Výzkumný soubor tvořilo **9 pacientů** aktuálně přítomných v centru Takiwasi léčících se za závislosti.
- Zájemným výběrem byli vybráni pouze ti, kteří měli za sebou alespoň 5 sezení s ayahuascou v centru.
- Respondenti byli ve věkovém rozmezí **21 až 32 let**, s **průměrem 27,3**, všichni byli mužského pohlaví.
- **Souběžná psychoterapie** je vždy součástí léčby, probíhá nejpozději týden po sezení s ayahuascou, každá léčba jí začíná a končí.
- Data byla vytvářena pomocí **hloubkových rozhovorů** realizovaných v průběhu 2 měsíců. Doplňkovou metodou byla analýza cca 150 protokolů z ayahuascových a psychoterapeutických sezení z archivu Takiwasi a záznamy z výzkumného deníku. K vyhodnocení byla použita metoda **tematické analýzy**.

VÝSLEDKY

Terapeuticky účinné faktory objevující se a působící při sezení s ayahuascou z pohledu pacientů:

- **Rozšíření vědomí** – pacienti uváděli získání množství různých vhledů (např. na příčiny a důsledky své závislosti, tedy jako forma psychoedukace, náhled na své obranné mechanismy, ...), zpřístupnění nevědomí (vzpomínky z dětství, nevědomé vzorce chování) a sebepoznávání.
- **Emoční uvolenění, katarze** – ayahuasca u pacientů může pomáhat při navázání kontaktu se svými emocemi, jejich zvědomění, přijetí a zpracování a to jak pozitivních, tak negativních, dále bylo zmiňováno získání radosti a chuti do života.
- **Autentické bytí** – pomocí uvědomování si pomáhá k autentickému bytí, vede k přijetí a integraci negativních i pozitivních částí sebe sama.
- **Prožitek celistvosti** – ayahuasca může mít roli prostředníka k preferenci komplexní léčby, často k tomu dojde pomocí psychosomatického či holistického prožitku, pacienti uváděli kontakt se svým tělem, ale i spirituálně, což vede k přijetí sebe samého ve své celistvosti.
- **Transpersonální prožitky** – během sezení dochází často k manifestaci spirituální dimenze, setkání s Bohem, jinými bytostmi či mrtvými příbuznými, často je uváděna spirituální očista.
- **Výchovná funkce** – ayahuasca vede k přímému tvarování chování (pomocí obdržení konkrétních indikací, lekcí trpělivosti, pokory a koncentrace) a sekundárním změnám (skrze zážitek jiného způsobu užívání psychedelických látek, respektu k nim a významu kontextu).

AYAHUASCA JAKO FACILITÁTOR TERAPIE

Ayahuasca může facilitovat psychoterapeutický proces tím, že u jejího uživatele zvyšuje otevřenosť a citlivost, během sezení se dále vynořuje množství nových témat a informací, často nevědomých, se kterými pak lze dále pracovat v psychoterapii.

Během sezení s ayahuascou může také docházet ke zdůraznění poznatků získaných během terapie pomocí přímého prožitku či vizuálních zobrazení, získané vhledy tak nabývají na osobním významu.

TERAPIE JAKO FACILITÁTOR PRÁCE S AYAHUASCOU
Psychoterapie může zároveň sloužit k facilitaci sezení s ayahuascou, jednak před ním, kdy terapeut připravuje pacienta na práci s ayahuascou: učí ho jakým způsobem s ní pracovat, pomáhá s výběrem intence, vysvětluje význam rituálu a průvodce.

Po ayahuasce terapeut pomáhá s výkladem vizí, pracujeme se s nimi podobně jako se sny, jen vize si pacient lépe pamatuje. Důležitou částí následných psychoterapeutických sezení je integrace zážitku, tedy pomoc se pomocí zpracováním nových informací, porozumění prožitků a dále implementace do každodenního života.

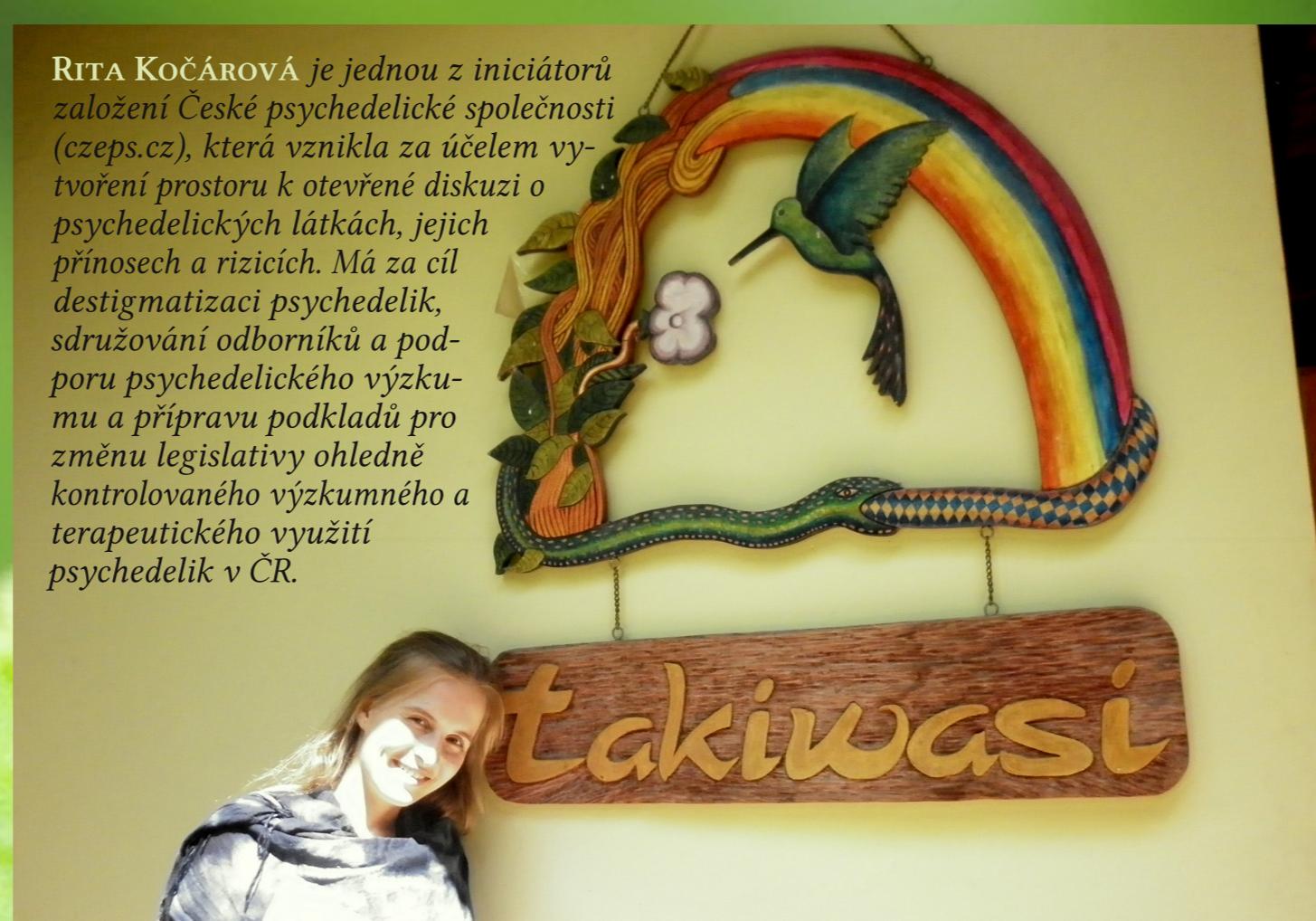
ZÁVĚRY

Výsledky ukazují, že během sezení s ayahuascou účinkuje řada terapeutických faktorů, mnoho z nich je známo z psychoterapie. Některé jsou specifické pro sezení s ayahuascou (např. transpersonální prožitky či holistický přístup) a některé další techniky léčby (např. holotropní dýchání).

Ayahuasca může působit jako facilitátor psychoterapie, především pomocí rozšíření vědomí, získání nových informací a témat ke zpracování. Podobně psychoterapie může facilitovat sezení s ayahuascou – psychoterapeutické sezení před ayahuascou slouží jako příprava pacienta na práci s ní, následná sezení hrají roli v integraci zkušenosti a její implementaci do každodenního života. Obě techniky léčby spolu kooperují a doplňují se, např. psychoterapie pro integraci prožitků s ayahuaskou nabízí jejich zachycení verbalizací, ayahuasca zase ve vizuální formě.

RITA KOČÁROVÁ je jednou z iniciátorů založení České psychadelické společnosti (czeps.cz), která vznikla za účelem vytvoření prostoru k otevřené diskusi o psychedelických látkách, jejich příbězích a rizicích. Má za cíl destigmatizaci psychedeliků, sdružování odborníků a podporu psychadelického výzkumu a přípravu podkladů pro změnu legislativy ohledně kontrolovaného výzkumného a terapeutického využití psychedeliků v ČR.

POUŽITÁ LITERATURA:
LABATE, B. C., & CAVNAR, C. (Eds.) (2014). *The Therapeutic Use of Ayahuasca*. New York: Springer.
BRIERLEY, D. I., & DAVIDSON, C. (2012). Developments in harmine pharmacology – Implications for ayahuasca use and drug dependence treatment. *Progress in Neuro-Psychopharmacology and Biological Chemistry*, Vol. 39/2, 263-272.
MABIT, J. (2007). *Ayahuasca in the treatment of addiction*. In: Roberts, T. B. & Winkelman, M. (Eds.) *Psychedelic Medicine*

(Vol. 2): *New evidence for hallucinogenic substances as treatments*. Santa Barbara, CA: Praeger.
McKENNA, D. J. (2004). Clinical investigations of the therapeutic potential of Ayahuasca: Rationale and regulatory challenges. *Pharmacology and Therapeutics*, Vol. 102, 111-129.
GROB, C. H., MCKENNA, D., CALLAWAY, J., GLACUS, B., EDISON, N., GUILHERME, O., OSWALDO, S., ELIZEU, L., CRISTIANE, T., CLAUDIO, M., STRASSMAN, R., KYLE, B. (1996). Human psychopharmacology of hoasca, a plant hallucinogen used in ritual context in Brazil. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, Vol. 184/2, pp 86-94.
METZNER, R. (2011). Hallucinogenic drugs and plans in psychotherapy and shamanism. *Journal of psychoactive drugs*, Vol. 30/4, s 333-341.
PRESSER-VELDER, A. (2012). *Treating substance dependencies with psychoactives: A theoretical and qualitative empirical study on therapeutic uses of ayahuasca*. (Unpublished doctoral dissertation). Ruprecht-Karls-Universität, Heidelberg.